

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
ТОВ «Харківський економічний
ліцей»
протокол № 1 від 31.07.2026

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом директора
ТОВ «Харківський економічний ліцей»
від 31.07.2026 № 18-од

Директор Вікторія СУХЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
Товариства з обмеженою відповідальністю
«Харківський економічний ліцей Харківської області»

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення про академічну доброчесність (далі – Положення) визначає базові цінності, принципи, правила академічної доброчесності, правові й організаційні механізми її формування, забезпечення та популяризації, основні ознаки й види порушень академічної доброчесності, а також заходи реагування на такі порушення в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Харківський економічний ліцей Харківської області» (далі – Ліцей).

1.2. Положення розроблено відповідно до:

- Конституції України;
- Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX;
- Закону України «Про освіту» (зокрема ст. 42);
- Закону України «Про повну загальну середню освіту» (зокрема ст. 42, 43);
- Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- Кодексу законів про працю України (зокрема п. 7 ч. 1 ст. 41);
- Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти (ВСЗЯО) Ліцею;
- Статуту Ліцею.

1.3. Положення є внутрішнім актом закладу освіти, що регулює суспільні відносини, які виникають у зв'язку з провадженням навчальної діяльності здобувачів освіти, педагогічної та викладацької діяльності, науково-дослідницької діяльності (зокрема в системі МАН), створенням, виконанням та оцінюванням проєктів і робіт, проведенням внутрішніх конкурсів та олімпіад, а також реалізацією процедур ВСЗЯО Ліцею.

1.4. Дія цього Положення поширюється на всіх педагогічних працівників, здобувачів освіти 10–11 класів, адміністративно-управлінський персонал, а також батьків (інших законних представників) ліцейстів у межах їхніх визначених законом прав та обов'язків.

II. ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. У цьому Положенні терміни вживаються у значеннях, визначених Законом України «Про академічну доброчесність»:

Академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності.

Автор – фізична особа, яка своєю працею створила академічний твір (його частину) чи навчальну роботу (її частину).

Навчальна робота – результат виконання здобувачем освіти навчального завдання (навчальних завдань), відображений у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, пластичній, цифровій чи іншій формі (зокрема контрольні роботи, есе, реферати, навчальні проекти, презентації, лабораторні та практичні роботи, тестові зрізи).

Академічний твір – твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі науково-дослідницької роботи учнів (зокрема в МАН), статті, методичної розробки, навчального посібника, проекту чи в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішніми актами Ліцею.

Джерело інформації – друковане чи електронне видання, архівний матеріал, інтернет-ресурс, особиста комунікація, інше джерело, з якого отримано інформацію, що використовується в академічному творі чи навчальній роботі.

Суб'єкти академічної діяльності Ліцею – педагогічні працівники, здобувачі освіти (ліцеїсти), адміністрація Ліцею, експерти, організатори та учасники внутрішніх та зовнішніх освітніх конкурсів/олімпіад.

Уповноважений орган – колегіальний орган закладу освіти (Комісія з питань академічної доброчесності Ліцею), уповноважений відповідно до Закону та цього Положення розглядати повідомлення про порушення академічної доброчесності та застосовувати заходи реагування.

Уповноважена особа – педагогічний працівник (директор, заступник директора, учитель під час уроку/оцінювання), уповноважений реагувати на факти порушення академічної доброчесності та застосовувати невідкладні заходи відповідно до встановлених повноважень.

III. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Діяльність академічної спільноти Ліцею ґрунтується на базових цінностях, визначених ст. 4 Закону України «Про академічну доброчесність»:

- **Чесність:** суб'єктів академічної діяльності перед собою та іншими особами.

- **Довіра:** до результатів академічної діяльності інших осіб, зокрема до того, що ці результати здобуті чесно та з дотриманням відповідних правил і стандартів.

- **Повага:** до честі і гідності своєї та інших членів академічної спільноти, цінування різноманіття думок, повага до прав інтелектуальної власності інших осіб.

- **Справедливість:** у ставленні суб'єктів академічної діяльності один до одного, послідовне та неупереджене реагування на порушення академічної доброчесності, добросовісне оцінювання результатів академічної діяльності.

- **Відповідальність:** суб'єктів академічної діяльності перед собою, один перед одним і перед суспільством за результати своєї академічної діяльності.

- **Стійкість:** у добросовісному провадженні своєї академічної діяльності незалежно від зовнішніх і внутрішніх спонукань до порушення академічної доброчесності та від наявності чи відсутності зовнішнього контролю.

- **Рішучість:** у формуванні та утвердженні культури академічної доброчесності, сміливість у захисті академічної доброчесності в академічній діяльності.

3.2. Основними принципами забезпечення академічної доброчесності в Ліцеї є:

- пріоритетність забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти шляхом застосування відповідних методів навчання, виховання, стимулювання і заохочення;

- відкритість інформації про правила академічної доброчесності, види порушень та відповідальність за них;

- нетерпимість (нульова толерантність) до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності;

- повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність прав інтелектуальної власності;

- уникнення конфлікту інтересів;

- презумпція академічної доброчесності: суб'єкт академічної діяльності вважається таким, що не порушував правил академічної доброчесності, доки факт порушення не встановлено в порядку, передбаченому цим Положенням та законодавством.

IV. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ДЛЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Правила для педагогічних працівників (відповідно до ст. 5 Закону):

- ставитися з повагою до здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу;

- ґрунтувати власну діяльність на надійних і достовірних даних, що базуються на результатах досліджень та відображають сучасний стан знань;

- перевіряти надійність і достовірність інформації, що надається здобувачам освіти;

- чітко окреслювати очікувані результати навчання, встановлювати зрозумілі вимоги до виконання навчальних завдань та мати прозору систему

оцінювання результатів навчання, яка базується на чітких оприлюднених критеріях;

- добросовісно оцінювати академічні твори та навчальні роботи здобувачів освіти, переконуватися у відсутності ознак порушення академічної доброчесності;

- власним прикладом сприяти формуванню у здобувачів освіти академічної доброчесності, стимулювати та заохочувати їх до доброчесності;

- вчасно, неупереджено, невідбирково реагувати на будь-які прояви порушення академічної доброчесності, припиняти такі порушення;

- не допускати доведення до здобувачів освіти завідомо неправдивої чи викривленої інформації, сфабрикованих чи сфальсифікованих даних, крім випадків, зумовлених навчальними/методичними цілями (розвиток критичного мислення).

4.2. Правила для здобувачів освіти (відповідно до ст. 7 Закону):

- виконувати кожне навчальне завдання самостійно, крім випадків, якщо його виконання передбачає участь декількох осіб (групова робота) та/або правилами виконання дозволено отримання консультацій, використання допоміжних матеріалів чи інтернет-ресурсів;

- у разі використання результатів інтелектуальної творчої діяльності іншого автора (текстів, зображень, ідей, розробок, даних) обов'язково зазначати посилання на відповідне джерело інформації та/або автора;

- повторно використовувати раніше створені власні роботи лише в разі, якщо це прямо дозволено умовами завдання;

- дотримуватися встановлених правил під час складання контрольних робіт, тренувальних тестувань (зокрема НМТ) та участі в олімпіадах.

4.3. Вимоги щодо використання технологій штучного інтелекту (ШІ) (відповідно до ст. 8, 29 Закону):

- Використання інструментів генеративного штучного інтелекту під час виконання навчальних робіт та академічних творів дозволяється виключно в межах, визначених учителем для конкретного навчального завдання (наприклад, для пошуку ідей, перевірки гіпотез, аналізу великих масивів інформації).

- У разі використання в роботі об'єкта чи тексту, згенерованого штучним інтелектом, автор зобов'язаний повідомити про це в роботі із зазначенням методики генерування та/або посиланням на використану комп'ютерну програму/модель.

- Забороняється пряма видача згенерованого ШІ контенту як результату власної самостійної інтелектуальної праці.

4.4. Обов'язки батьків (інших законних представників) (відповідно до ст. 13 Закону):

- формувати у своїх дітей усвідомлення необхідності дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності;

- заохочувати та стимулювати дітей до самостійного виконання навчальних завдань;
- сприяти дотриманню дітьми академічної доброчесності, не створювати умов для недозволеної допомоги, списування чи неправомірного тиску на педагогічних працівників.

V. ДОБРОЧЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСІВ

5.1. Відповідно до ст. 9 Закону України «Про академічну доброчесність», кожен здобувач освіти має право на доброчесне оцінювання результатів його академічної діяльності. Оцінюванню підлягають персональні результати діяльності особи або робота визначеної навчальної групи.

5.2. Оцінювання здійснюється за заздалегідь оприлюдненими критеріями, за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації чи створення непередбачених переваг/перешкод (крім додаткової підтримки для осіб з особливими освітніми потребами).

5.3. **Заборона:** Забороняється оцінювати людину, її поведінку, зовнішній вигляд, одяг та інші ознаки, якщо вони не є об'єктом оцінювання відповідно до заздалегідь визначених і оприлюднених вимог до результатів її навчальної діяльності.

5.4. Під час організації та проведення олімпіад, турнірів, внутрішніх та зовнішніх конкурсів, заходів МАН учасники зобов'язані виконувати всі завдання самостійно. Організатори зобов'язані забезпечити рівні умови для всіх учасників та безумовне дотримання правил академічної доброчесності (ст. 11 Закону).

VI. ВИДИ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

6.1. Відповідно до статті 18 Закону України «Про академічну доброчесність», у Ліцеї розрізняються такі види порушень:

Вид порушення	Зміст порушення (відповідно до Закону)
1. Академічний плагіат	Оприлюднення або подання (частково чи повністю) наукового або навчального результату інших осіб як результату власної академічної діяльності, або відтворення без належного посилання на автора/джерело, або оприлюднення неавторизованого перекладу іншомовного твору без зазначення автора (ст. 24).
2. Відчуження авторства	Передача автором створеного ним на замовлення або без замовлення, платно чи безоплатно, твору іншій особі для подальшого оприлюднення/подання під іменем особи, яка не є його автором (ст. 23).

Вид порушення	Зміст порушення (відповідно до Закону)
3. Приписування авторства	Оприлюднення або подання роботи, серед авторів якої зазначена особа, яка фактично не брала участі у її створенні (ст. 25).
4. Самоплагіат	Оприлюднення або подання (частково чи повністю) власних раніше оцінених чи опублікованих результатів без зазначення інформації про джерело попереднього оприлюднення (ст. 26).
5. Фабрикація	Вигадування суб'єктом академічної діяльності даних чи фактів про результати власної академічної діяльності (ст. 27).
6. Фальсифікація	Свідомо зміна чи модифікація наявних даних, що призводить до створення завідомо неправдивої інформації щодо результатів академічної діяльності або оцінювання (ст. 28).
7. Недоброчесне використання результатів, згенерованих ШІ	Оприлюднення або подання текстів, зображень, комп'ютерного коду, обчислень, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної праці без відповідного маркування та повідомлення методики/інструменту генерації (ст. 29).
8. Недоброчесне оцінювання	Свідоме порушення встановлених критеріїв і процедур оцінювання педагогічним працівником, що призвело до завищення або заниження оцінки результатів навчання (ст. 30).
9. Несамостійне виконання завдання	Виконання навчального, контрольного чи конкурсного завдання із залученням недозволених джерел інформації, технічних засобів (смартфонів, шпаргалок тощо) або допомоги інших осіб, у тому числі у формі списування (ст. 31).
10. Недозволена допомога	Надання іншій особі допомоги, не передбаченої умовами завдання, яка призвела або могла призвести до викривлення результатів оцінювання (ст. 32).
11. Академічний саботаж	Діяння (дія чи бездіяльність), що перешкоджає реалізації прав, свобод і законних інтересів іншої особи в її академічній діяльності (зокрема пошкодження чужих робіт, навмисне зривання контрольних заходів) (ст. 33).

Вид порушення	Зміст порушення (відповідно до Закону)
12. Схиляння до порушення доброчесності	Прохання, вмовляння, вказівка, погроза, примушування, тиск чи будь-яка інша форма спонукання іншої особи до порушення академічної доброчесності (ст. 34).

VII. СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ

7.1. З метою запобігання порушенням у Ліцеї здійснюються такі заходи:

- ознайомлення здобувачів освіти та їхніх батьків із цим Положенням на початку кожного навчального року під особистий підпис;
- впровадження в освітній процес елементів академічного письма, навчання культури цитування та медіаграмотності;
- забезпечення раціонального навчального навантаження, відповідності складності домашніх завдань часу, відведеному на їх виконання;
- розроблення педагогами компетентнісних, варіативних і творчих завдань, що унеможлиблюють механічне списування та пряме копіювання інформації;
- використання ліцензійного спеціалізованого програмного забезпечення для перевірки академічних творів та учнівських робіт на наявність текстових збігів і плагіату.

VIII. СТАТУС, СКЛАД ТА ПОВНОВАЖЕННЯ КОМІСІЇ З ПИТАНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

8.1. Комісія з питань академічної доброчесності Ліцею (далі – Комісія) є уповноваженим колегіальним органом, що створюється для розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності та прийняття рішень щодо застосування заходів реагування.

8.2. Склад Комісії затверджується наказом директора Ліцею терміном на один навчальний рік у кількості 5 осіб:

- голова Комісії – заступник директора з навчально-виховної роботи;
- секретар Комісії – представник педагогічного колективу;
- практичний психолог (соціальний педагог);
- керівник методичного об'єднання або провідний учитель відповідного профільного напрямку;
- представник учнівського самоврядування Ліцею (з правом дорадчого або ухвального голосу відповідно до питань, що розглядаються).

8.3. До повноважень Комісії належить:

- розгляд письмових повідомлень про порушення академічної доброчесності педагогами або ліцеїстами;
- дослідження доказів, матеріалів перевірок антиплагіатного програмного забезпечення та письмових пояснень сторін;

- ухвалення рішень про наявність або відсутність факту порушення академічної доброчесності;
- визначення співмірних заходів реагування та санкцій згідно із цим Положенням та законодавством;
- надання рекомендацій педагогічній раді та директору щодо вдосконалення внутрішньої культури доброчесності.

ІХ. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ПОРУШЕННЯ

9.1. **Подання повідомлення:** Особа, яка має документальні докази порушення академічної доброчесності, має право подати письмове повідомлення (у паперовій або електронній формі) на ім'я керівника Ліцею або безпосередньо до Комісії (ст. 37 Закону). Анонімні звернення без фактичних даних, що можуть бути перевірені, залишаються без розгляду.

9.2. Керівник Ліцею протягом 3 робочих днів скеровує повідомлення до Комісії.

9.3. Комісія протягом 10 робочих днів з дня надходження повідомлення ухвалює рішення про початок розгляду або про залишення його без розгляду (із зазначенням причин) та письмово повідомляє заявника і особу, щодо якої надійшло повідомлення.

9.4. Особа, щодо якої розглядається повідомлення, інформується про дату, час і місце засідання не пізніше ніж за 3 робочі дні до його проведення.

9.5. **Гарантії прав особи:** Особа, щодо якої розглядається питання, має право:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами та доказами, надавати зауваження;
- бути присутньою особисто або із законними представниками (батьками);
- надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від їх надання;
- брати участь у дослідженні доказів.

9.6. **Особливості розгляду справ ліцеїстів (відповідно до ст. 38 Закону):**

- Розгляд питання щодо здобувачів освіти віком від 14 до 18 років обов'язково здійснюється із запрошенням їхніх батьків (інших законних представників), якщо проти цього не заперечує сам ліцеїст.

- У разі визнання учнем факту порушення перевірка доказів не проводиться, а заходи реагування визначаються Комісією за спрощеною процедурою.

- У разі невизнання факту порушення розгляд відбувається у повному обсязі із обов'язковим залученням представника учнівського самоврядування до складу Комісії.

9.7. **Врегулювання конфлікту інтересів:** Член Комісії, який має особистий конфлікт інтересів або пряму зацікавленість у результатах розгляду, зобов'язаний заявити самовідвід і не бере участі в ухваленні рішення.

9.8. Загальний строк розгляду повідомлення та прийняття остаточного рішення не може перевищувати одного місяця з дня реєстрації повідомлення

(у виняткових випадках – до двох місяців, але не більше шести місяців відповідно до ст. 37 Закону).

Х. ЗАХОДИ РЕАГУВАННЯ ТА САНКЦІЇ ЗА ПОРУШЕННЯ

10.1. Відповідно до статті 19, 21, 22 Закону України «Про академічну доброчесність», заходи реагування поділяються на виховні заходи, заходи академічної та дисциплінарної відповідальності. До академічної відповідальності може бути притягнута особа, яка досягла 14-річного віку.

10.2. Заходи реагування та санкції щодо здобувачів освіти:

А. Виховні заходи:

- усне зауваження та попередження про неприпустимість порушень;
- письмове попередження із запрошенням батьків для бесіди;
- відвідування додаткових тематичних занять/консультацій з академічної доброчесності та культури академічного письма;
- повторне виконання навчального завдання за новою індивідуальною темою.

Б. Заходи академічної відповідальності:

- визнання завдання невиконаним та фіксування факту порушення в журналі оцінювання;
- повторне проходження підсумкового або контрольного оцінювання (тестування, зрізу знань);
- позбавлення права брати участь в учнівських олімпіадах, конкурсах МАН, преміальних чи стипендіальних програмах Ліцею на строк від одного семестру до одного навчального року;
- позбавлення внутрішніх пільг з оплати за навчання, наданих Ліцеєм, на строк від одного семестру до трьох років (відповідно до ч. 4 ст. 22 Закону).

10.3. Заходи реагування та санкції щодо педагогічних працівників:

А. Заходи академічної відповідальності (відповідно до ч. 2 ст. 22 Закону України «Про академічну доброчесність» та ч. 4 ст. 43 Закону України «Про повну загальну середню освіту»):

- відсторонення від проведення процедур та заходів внутрішнього забезпечення якості освіти, олімпіад, турнірів, конкурсів строком від 1 до 3 років;
- недопущення строком від 1 до 3 років до позачергової атестації, що має на меті підвищення кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання;
- заборона протягом одного року з дня встановлення порушення подавати документи на присвоєння педагогічного звання (ч. 3 ст. 22 Закону);
- позбавлення права бути науковим керівником учнівських робіт МАН або конкурсних проєктів строком від 1 до 3 років;
- позбавлення будь-яких видів заохочень (премій, надбавок за якість праці, внутрішніх нагород) протягом одного року.

Б. Заходи дисциплінарної відповідальності:

- оголошення догани відповідно до Кодексу законів про працю України;

- звільнення із закладу освіти відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 КЗпП України (за вчинення дій, передбачених ст. 23 (відчуження авторства), ст. 24 (плагіат внаслідок відчуження), ст. 25, 27, 28 Закону України «Про академічну доброчесність»).

XI. ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ

11.1. Особа, стосовно якої встановлено факт порушення та ухвалено рішення про застосування санкції, а також заявник мають право оскаржити рішення Комісії.

11.2. Апеляційна скарга подається в письмовій формі директору Ліцею протягом 10 робочих днів з дня оприлюднення або офіційного вручення рішення Комісії.

11.3. Директор Ліцею протягом 5 робочих днів розглядає скаргу та приймає рішення про залишення рішення Комісії в силі, його скасування або скеровує матеріали на розгляд педагогічної ради Ліцею як вищого колегіального органу управління.

11.4. Рішення набирає чинності з дня закінчення строку на оскарження або з дня ухвалення рішення за результатами розгляду апеляції.

XII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

12.1. Це Положення схвалюється педагогічною радою Ліцею та вводиться в дію наказом директора Ліцею.

12.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням педагогічної ради Ліцею у зв'язку зі змінами законодавства України або за результатами щорічного моніторингу внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

12.3. Це Положення є відкритим публічним документом і підлягає обов'язковому оприлюдненню на офіційному вебсайті Ліцею відповідно до вимог статті 30 Закону України «Про освіту» та статті 12 Закону України «Про академічну доброчесність».